

WACHET AUF RUFT UNS DIE STIMME

Muziek waar
het hart van
gaat zingen

47

Uit Cantate *Wachet auf ruft uns die Stimme*, BWV 140
Bach, Johann Sebastian (1685–1750)

The Monteverdi Choir
English Baroque Solists
John Eliot Gardiner

*Wachet auf, ruft uns die Stimme
Der Wächter sehr hoch auf der
Zinne,
Wach auf, du Stadt Jerusalem!
Mitternacht heißt diese Stunde;
Sie rufen uns mit hellem Munde:
Wo seid ihr klugen Jungfrauen?
Wohl auf, der Bräutigam kömmt;
Steht auf, die Lampen nehmt!
Alleluja!
Macht euch bereit
Zu der Hochzeit,
Ihr müsset ihm entgegen gehn!*

*Op waakt op! zo klinkt het luide.
Wat wil dit roepen toch beduiden,
gij torenwachters van de tijd?
Middernacht is aangebroken,
zijn uwe lampen wel ontstoken,
gij maagden die de Heer verbeidt?
Gij slapenden, ontwaakt,
de Bruidegom genaakt.
Halleluja,
nu opgestaan.
Het feest breekt aan:
gij moet Hem ijlings tegengaan.
(Gezang 262 Liedboek v d Kerken)*

Bach componeerde zijn meest gespeelde cantate BWV 140 voor zondag 25 november 1731. De tekst refereert aan Mattheus 25, de parabel van de wijze en dwaze maagden: de laatsten missen het bruiloftsfeest omdat ze geen olie voor hun lampen gereed hadden toen de bruidegom arriveerde. De tekst en muziek van het koraal *Wachet auf, ruft uns die Stimme* (1599) werd geschreven door de pastor Philipp Nicolai toen hij dagelijks tientallen slachtoffers van de pestepidemie in zijn parochie moest begraven. Van hem is ook het andere beroemde koraal *Wie schön leuchtet der Morgenstern* (zie nr. 11). Hoewel Nicolai in zijn tekst expliciet aan de 'kluge Jungfrauen' refereert, ontwijkt hij de vermanende strekking die de parabel wel heeft. Hij schrijft een troostlied dat zich concentreert op het verwachtingsvol uitzien naar de vreugdevolle ontmoeting met de aan het einde der tijden weerkerende Christus.

Het openingskoraal is extreem lang, meer dan 200 maten. De eerste akkoorden klinken op het plechtige gepuncteerde ritme waarop in Franse ouvertures de koning placht binnen te schrijden. In dit lied maakt de hemelse koning zijn theatrale entree. Na het twaalfde akkoord (middernacht!) vult de stilte tussen de akkoorden zich allengs met steeds meer opgaande bewegingen door de eerste viool (gesecondeerd door de violino piccolo) en eerste hobo: de één na de ander staat op, Jeruzalems straten vullen zich. Dan beginnen de sopranen op de tekst *Wachet auf* met het zingen van de koraalmelodie in lange noten (cantus firmus) met de karakteristieke gebroken

drieklank (Es - g - Bes). Dat is een verwijzing naar de signalen die koperblazers vanaf de torentrens geven; ook de aanvankelijke motieven van violen, hobo en continuo blijken van deze gebroken drieklank afgeleid.

In de eerste drie regels van het koraal – waarvan de muziek wordt herhaald – gaat de inzet van de sopraan, anders dan in de meeste koraalfantasiën, telkens *vooraf* aan die van de begeleidende alt, tenor en bas: zij lijken door de sopraan tot activiteit te worden gemaand maar zitten haar wel steeds korter op de hielen, nemen zelfs een voorsprong (regel 7) tot ze de sopraan, voorafgaand aan haar kortste frase *Alleluja*, trakteren op een dubbel zo lange, opgewonden en verheugde fuga. Een geweldig muziekstuk, met een wel heel rijke muzikale woordverbeelding.